

Critics - Point

...2019...

Κρατική Όρχηστρα Θεσσαλονίκης ἐν *MMA*:
ἀρχιμουσικός: Ζωή Τσόκανου·
σολίστ: Βαλέρι Σοκόλωφ (βιολί).

πρόγραμμα-ἀφορμή σκέψεων πυρίνων!

7/2019.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΕΥΛΟΓΑ ΕΙΚΑΖΟΥΜΕ καὶ ἀπὸ τὸ βιογραφικὸ τῆς στὸ πρόγραμμα καὶ ἀπὸ τὴν ὡς τώρα ἀνέλπιστα θετικὴ παρουσία τῆς στὰ ἑλληνικὰ μουσικὰ πράγματα, ὅτι ἡ ἀπὸ 2017 καλλιτεχνικὴ διευθύντρια τῆς Κρατικῆς Όρχήστρας Θεσσαλονίκης νέα ἀρχιμουσικός Ζωή Τσόκανου, λόγω καὶ τῆς ὡς πρόσφατα ἐπιτυχέστατης ἐκτὸς Ἑλλάδος σταδιοδρομίας τῆς, ἐλάχιστα ὑποψιάζεται τὸ βάθος καὶ τὴ δυσοσμία τοῦ βριθοντος ἀπὸ Λερναῖες Ὑδρες βάλτου τῆς ἐγγώριας μουσικῆς ζωῆς. Βάλτου συχνότατα ἐπικαλυπτομένου ἀπὸ ὀλόκληρα τάνκερ φρουῶ-φρουῶ καὶ ἀρωμάτων. Παλαιγαινῶς, σκοπίμως, ὑπούλως, μεθοδευμένως καὶ ἀπαρεγκλίτως ἀθεσμοθέτητη, ἡ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ, καταλαϊκισμένη, καταλεκιασμένη καὶ μὲ κύριο στόχο τὸν κατακερματισμὸ καὶ κονιορτοποίηση μιᾶς περίλαμπρης ἄλλ' ἄγνωστης σχεδὸν συνεχοῦς παραδόσεως δύο καὶ πλέον αἰώνων, κουλαντρίζεται ἀπὸ ἀμουσότατους καὶ ἀμαθέστατους ὙΠΠΟ. Ὁ μόνος ὙΠΠΟ μὲ γνώση τοῦ ἀντικειμένου (ἐπὶ ΠΑΣΟΚ καὶ ζῶντος τοῦ ἑλληνολετῆρος Ἀντρέα Παπανδρέου), Θάνος Μικρούτσικος μόλις ἀρχισε

νά ἐπιδίδεται σέ μιὰ μακροπρόθεσμη μετάλλαξή της, πῆρε πάραυτα πόδι...

Ἐφορμὴ τῶν ἀνωτέρω πυρίνων σκέψεων, τὸ ἐναρκτήριο **ἐλληνικό** (ναί, καλὰ διαβάσατε, **ἐλληνικό**) ἔργο τοῦ προγράμματός ΚΟΘ-Τσόκανου πού θὰ σχολιάσουμε **ad hoc**. Μὴν ἔχοντας τὴ χαρὰ προσωπικῆς γνωριμίας μὲ τὴν Κα Τσόκανου, εἰκάζω ὅτι ἡ ἐπαφή της μὲ τὴν ἐλληνικὴ μουσικὴ πραγματικότητα, πρέπει νὰ ἐπικεντρώνεται στοὺς ἐκπροσώπους φορέων πού τῆς πρότειναν ἐμφανίσεις καὶ τοὺς συνεργάτες τους (συντάκτες συμβολαίων, ὑπαλλήλους λογιστηρίων κ.λπ.) Φυσικά, δὲν ἀποκλείεται μεγαλύτερη ἐξοικείωσή της πού, προσωπικῶς, ἀγνοοῦμε.

Ὡστόσο, εἶναι χρέος μας νὰ τὴν ἐνημερώσουμε γιὰ τὴν ἀπηνῆ καταδίωξη τῆς Ἑντεχνης Ἑλληνικῆς Μουσικῆς [βραχυγρ.*EEM*], ἀπὸ τίς... κρατικὲς ὀρχήστρες (ἄμποτε νὰ μὴ τίς μιμηθεῖ καί.. ἡ Κ.Ο.Θ.). Πρώτη ἢ πλέουσα ξυλάρμενη ΚΟΑ: ἀπὸ τὸ 2011, ὅταν καλλιτεχνικὸς διευθυντὴς διορίστηκε ὁ ἀηδῶς ἐπηρμένος (δυστυχῶς ἀξιόλογος ἀρχιμουσικός) Βασίλης Χριστόπουλος καὶ ἀπὸ τὸ Μάιο 2014 ὡς καὶ σήμερα διάδοχός του Στέφανος Τσιαλῆς, ἐμπράκτως ἀπηνῆς καὶ ἀμετανόητος διώκτης πάσης *EEM* πού ἐκεῖνος ἀγνοεῖ, δηλαδὴ τὸ 99,99% της, σὺν τὸ χρόνῳ ἀποδειχθεῖς καὶ ὀλίγιστος (καὶ ἀλύγιστος στὸν ἀνθελληνισμό του) ...ἀρχιμουσικός. Δεύτερα τὰ Μουσικὰ Συνολα τῆς ΕΡΤ, περιλαμβάνοντα τὴν Ἐθνικὴ, λέει, (διάβαζε: ἀντεθνικὴ) Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα μὲ καλλιτεχνικὸ διευθυντὴ, ἀπὸ Αὐγούστο 2016, τὸν ἀρχιμουσικὸ (οὔτε κρύο, οὔτε ζέστη...) Ἀναστάσιο Συμεωνίδη ἐκ τῶν προγραμμάτων της, ἐξ' ἴσου ἀρνητικῶς διεκείμενη πρὸς τὴν *EEM* μὲ τὸν Τσιαλῆ. Τρίτη, ἐκ τῶν πραγμάτων συνοπολογίζεται ἡ ὀρχήστρα τῆς Λυρικῆς, πού ἡ Κεντρικὴ Σκηνὴ της ἐδῶ καὶ 3 χρόνια, δὲν ἔχει παρουσιάσει οὔτε **μία ἐλληνικὴν ὄπερα**, ἀντίθετα μὲ τὴ θριαμβευτικῶς καλπάζουσα Ἐναλλακτικὴ Σκηνή, μὲ δεκάδες, κατὰ κανόνα ἐπιτυχῶν παραγγελιῶν, κατὰ τὸ πολὺ σὲ νέους, ὅπως ἀγνώστους συνθέτες. Ἔτσι τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν κρατικῶν θεσμῶν μουσικῆς παραγωγῆς ἔχει ἀμείλικτα προγράψει ὅλη τὴν *EEM* μουσικὴ δύο αἰώνων. Πρὸς ὥρας στοὺς διῶκτες της δὲν συμπεριλαμβάνουμε τὴν Κ.Ο.Θ. Ἐλπίζοντας στὸ μέλλον, εὐχόμαστε νὰ μὴ χρειασθεῖ

Αὐτὸν ἀκριβῶς πού τὸν ἐπαίσχυντα ἐκούσιο κατατρεγμὸ καὶ ἐξαφάνισή της *EEM*, θύμισε τὸ ἐναρκτήριο διαμαντάκι τοῦ ἀξέχαστου

Σόλωνος Μιχαηλίδη. ὑπαγορεύοντας τὸ κατωτέρω θλιβερὸ οἰονεὶ «Προσκλητήριο» τῶν Μεγάλων (Ἐξ)αφανισμένων τῆς *ΕΕΜ*: α) 19ου αἰ.: Μάντζαρος, Εὐνδας, Παδοβᾶς, Καρρέρ, Σαμάρας— ἀναφέρουμε πάντα μόνον τούς κυριότερους. β) 20ὸς αἰώνας, α' μισό: Λαυρέντιος Καμηλιέρης, Δημήτριος Λιάλιος, Γεώργιος Ἀξιώτης, Γεώργιος (γιατὶ ὄχι καὶ Ναπολέον;) Λαμπελέτ, Λαυράγκας, Δημήτριος Λεβίδης, Λώρης Μαργαρίτης, Δημήτρης Μητρόπουλος, Φράνκ Σουαζύ, Ἀρμάνδος Μαρσικ (γιὰ τοὺς δύο τελευταίους θυμίζουμε τὸ *Ἑλληνας καλοῦνται οἱ τῆς ἡμετέρας παιδείας μετέχοντες*), Γεώργιος Σκλάβος, Ἀνδρέας Νεζερίτης, Γεώργιος Βιτάλης, Ἀντίοχος Εὐαγγελάτος, Λεωνίδας Ζώρας, Γιάννης Ἀνδρέου Παπαϊωάννου, Ἀλέκος Ξένος, Μενέλαος Παλλάντιος, ὁ ἀπαράδεκτα παραγκωνισμένος Θεόδωρος Καρυωτάκης, Σόλων Μιχαηλίδης, Γιώργος Γεωργιάδης, Ἀριστοτέλης Κουντούρωφ, Θέμης Μῶρος, Νίκος Ἀστρινεΐδης καὶ ἄλλοι ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. γ) 20ὸς αἰώνας, β' μισό—ἀναφέρουμε μόνον σημαντικότερους ἐκδημήσαντες: Γιάννης Χρήστου, Δημήτρης Δραγατάκης, Μιχάλης Ἀδάμης, Γιώργος Τσουγιόπουλος, καὶ ἐντελῶς πρόσφατα Θεόδωρος Ἀντωνίου. Τοὺς σημειώνουμε, πρόχειρα, ἀπὸ μνήμης, συνήθως κατὰ χρονολογία γεννήσεως. Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, συναποτελοῦν ἰταμότατο Ὀλοκαύτωμα τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς μὲ τὸ ὁποῖο κανένα Δικαστήριο Νυρεμβέργης δὲ θὰ ἀσχοληθεῖ ποτέ. Καὶ ἔναυσμα στὴν πύρινην ἀναφορὰ τὸ ἐναρκτήριο ἔργο τῆς συναυλίας τῆς Κ.Ο.Θ.— ἀβρότητα πρὸς τὴν ἰδρυτὴ τῆς, ὑπόμνηση τῆς *ΕΕΜ*, ἀμφότερα; Ὅποιο ἢ ὅποια τὰ κίνητρά της, γι' αὐτὸ καὶ μόνον ἄξια ὑψηλοῦ ἐγκωμίου ἢ κ. Τσόκανου, ἀνεξαρτήτως τῶν σχολίων τῆς ὅλης βραδυᾶς.

* * *

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: ἀπλῶς ὑποψιαζόμεστε ἀνεπάρκεια χρόνου δοκιμῶν στὸν ἀθηναϊκὸ συναυλιακὸ χῶρο Μόνον ἔτσι ἐξηγοῦμε τὴν προβολὴν (ἀσύμβατη μὲ ἀρχιμουσικὸ τοῦ ἐπιπέδου τῆς κ. Τσόκανου) τῶν μεσαίων φωνῶν τοῦ συμφωνικοῦ σώματος στὰ δύο κύρια ἔργα τοῦ προγράμματος πού κάποτε τοποθετοῦσαν τὴν κυρίως μελωδία σὲ β' πλάνο.

1. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, ΣΟΛΩΝ [1905-1979]: *Αὐγὴ στὸν Παρθενῶνα*, πρώτη ἀπὸ τὶς *Δύο Συμφωνικὲς Εἰκόνες* (1936· δεύτερη τὸ *Πανηγύρι*

τῆς *Κακάβας*, ἀπὸ τὸν παλαμικὸ *Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου*). Ἴσως ἡ ὠραιότερη καὶ ἀναδεικτικότερη τῶν ἀρετῶν γραφῆς τοῦ ἐρμηνεῖα ποῦ ἔχω ἀκούσει. Ἀτμαιοσφαιρικότατο διαμαντάκι, πλαστικότατης μορφικῆς χειρονομίας, μὲ θεματικὸ πυρήνα στὸ φλάουτο καὶ στὸ ὄμποε, φευγαλέες ἐναλλαγές διατονικότητος καὶ χρωματικότητος καὶ κορύφωμα, ἂν δὲ σφάλλω, σὲ τρομπόνια καὶ τούμπα. Μαζὶ μὲ τὴ *Γιορτὴ* (1901) τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΜΠΕΛΕΤ (1875-1945), ἰδανικὴ ἀρχὴ μιᾶς συναυλίας ἑλληνικῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας.

2. ΜΠΡΑΜΣ, ΓΙΟΧΑΝΝΕΣ [Brahms, Johannes, 1833-1897]: *Κοντσέρτο γιὰ βιολί, ρε μείζ., ἔργο 77* (1878, παγκ. α' ἐκτ. Λειψία, Πρωτοχρονιά 1879, ὑπὸ τὸ συνθέτη—σολίστ ὁ βιολιστῆς *Josef Joachim*, στὸν ὁποῖον εἶναι ἀφιερωμένο.) Ἐδῶ σολίστ ἦταν ὁ Οὐκρανὸς, ἐγκατεστημένος στὴ Γερμανία, *Βαλέρι Σοκολώφ* [Валерий Викторович Соколов, γ. Χάρκοβο, 22 Σεπτ. 1896]. Πλούσιας ματιέρας, καὶ λίγο σκοτεινῆς λάμψεως ἤχος, τεχνικὴ ἐκθαμβωτικῆς τονικῆς ἀκριβείας σὲ ταχύτατα περάσματα καὶ στὶς ψηλότερες περιοχές, τὸν ταξινομοῦν ἀνετα ὡς ἐπίγονο (ἀργότερα, ἄμποτε ἰσόκυρο) τῆς μεγάλης βιολιστικῆς σχολῆς τοῦ α', ἡμίσεος τοῦ 20οῦ αἰῶνος—πρὸ τοῦ Ὀϊστραχ, σαφῶς ἰσχνότερου ἠχητικῶς. Ἐρμηνεῖα, θὰ λέγαμε, ἐλεγμένα «διονυσιακὴ», μὲ πλήρη συγκινησιακὴν ἀνταπόκριση τῆς ὀρχήστρας, καίτοι παρατηρήθηκαν κάποιες ἀκαιρες *entrées* (εἴσοδοι) κόρνων...Μᾶς πῆρε τὴν καρδιά ὅμως τὸ μπῆς του: τὴν καντέντσα ἀπὸ τὸ γ' μέρος, *Πασσακάλια*, τοῦ Κοντσέρτου γιὰ βιολί ἀρ. 1, λα ἐλ. ἔργο 77 (1947-48). Προσέγγιση μεγάλου μουσικοῦ καὶ βιολιστοῦ. Ἄμποτε κά-ποτε νὰ τὸν ἀκούσουμε στὰ 24 *Καπρίτσια Παγκανίνι*.

3. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ, ΠΙΟΤΡ ΙΛΙΤΣ [Чайковский. Пётр Ильич, 1840-1893]: *Συμφωνία ἀρ. 6*, σι ἐλ. ἔργο 74, παγκ. α' ἐκτ., 28 Ὀκτ. 1893, διευθ. ὁ συνθέτης. Ἀπὸ τὰ πιὸ ἀνεπίτρεπτα πολυπαιγμένα ἀριστουργήματα ὅλης τῆς μουσικῆς (δίχως τίς μετέπειτα τεχνολογικὲς ἐξελίξεις, ὁ φανατικότερος φιλόμουσος τοῦ 1893, ἔστω καὶ ὑπερῆλιξ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὴν ἀκούγε 4-5 φορές στὴ ζωὴ του), προβλημάτισε ὡς ἐπιλογή τῆς νέας μαέστρου, αἰτιολογήσιμη μόνον ὡς κατὰ γράμμα ἐρμηνεῖα τοῦ ρωσικοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς *Патетическая* (= παθιασμένη, γεμάτη συγκίνηση), κακομεταφρασμένου γαλλικὰ ὡς *Pathétique*,

καὶ ἑλληνικὰ Παθητικῆς, φυσικὰ ὄλως διαφορετικῆς σημασίας. Καὶ ὄντως ἀκούσαμε μιὰ παράδοξα διαφορετικὴν Ἑκτη, γεμάτη ἀτόφιο σπαραγμὸ, χάρη καὶ στὴν ἀνάδειξη καίριων στοιχείων ποὺ ἄλλες ἐρμηνεῖς ὑποπροβάλλουν ὡς δευτερεύοντα, βεβαίως μὲ μισοκρυμμένη τὴν τόσο γνώριμη μελωδία 5/4 τοῦ β' μέρους (ἢ εἰκαζόμενη ἀνεπάρκεια δοκιμῶν στὸ χῶρο;), ἀλλὰ καὶ διονυσιασμοῦ, μὲ μιὰν ἀσυνήθιστη κατακλειῖδα ὑπαινικτικὰ «διάτορης» ὑπαρξιακῆς ἀπογνώσεως. Ἀκόμη καὶ στὴν πρώτη συζητήσιμη ἀπὸ τὶς ἀρκετὲς ἐμφανίσεις της ποὺ ἔχουμε παρακολουθήσει (ἑμεῖς τὴν πρωτοεπισημάναμε, πρὸ ἐτῶν, στὴ *Νυχτερίδα* τοῦ Γιόχαν Στράους, στὰ ἀλησμόνητα Ὀλύμπια), ἡ Τσόκανου δὲν σὲ ἀποσπᾶ στιγμή ἀπὸ τὴ πάντοτε ἐνδιαφέρουσα ἐρμηνεία της. (ΜΜΑ, αἴθουσα ΧΔΑ, 1.2.2019).

Λέξεις: 1085.

